

UCHWAŁA NR 84/XVI/2015
RADY MIASTA PODKOWA LEŚNA
z dnia 26 listopada 2015 r.

**w sprawie przyjęcia gminnego programu wspierania rodziny w mieście Podkowa Leśna
na lata 2016-2018**

Na podstawie art. 176 pkt. 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się gminny program wspierania rodziny w mieście Podkowa Leśna na lata 2016–2018 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Podkowa Leśna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Podkowa Leśna
/-/
Grzegorz Smoliński

Gminny program wspierania rodziny w mieście Podkowa Leśna na lata 2016-2018

I. WSTĘP

Pod pojęciem rodzina rozumie się rodziców i dzieci. Rodzina jest podstawową komórką społeczną. W rodzinie dziecko jest poddawane procesowi socjalizacji, podczas którego przekazywane są i wpajane normy, wartości, wzorce osobowe. Rodzina jako pierwsza instytucja w życiu dziecka świadomie i nieświadomie kształtuje osobowość dziecka i przygotowuje do pełnienia ról społecznych. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia bezpieczeństwo emocjonalnie swoim członkom i przystosowuje dzieci do życia w społeczeństwie.

W związku z licznymi zmianami społeczno-gospodarczymi zmieniają się funkcje rodziny, a także jej struktura. Pojawia się coraz więcej rodzin wybierających życie w konkubinacie, rodzin niepełnych, a także rodzin zrekonstruowanych. Przeglądając literaturę tematu można stwierdzić, że rodzinę cechują takie elementy jak: uregulowane formalnie więzi rodzinne, wspólne zamieszkiwanie, wspólna własność, wspólna kultura duchowa. Z uwagi jednak na zmiany struktury rodziny, o których pisano powyżej do celów niniejszego programu przyjęto definicję rodziny wynikającą z ustawy o pomocy społecznej. Definicja ta została przytoczona i wyjaśniona w rozdziale dotyczącym adresatów programu.

Współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami, zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które czynią rodzinę dysfunkcyjną. Problemy zagrażające rodzinom to m.in. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo - wychowawcza, alkoholizm, narkomania, przestępczość. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Niewypełnianie przez rodzinę prawidłowo swoich funkcji może prowadzić do niedostosowania społecznego dzieci.

Uzasadnionym jest zwiększenie dostępności do specjalistycznego wsparcia rodzin poprzez wprowadzenie poradnictwa prawnego, psychologicznego oraz rodzinnego.

W celu skuteczności podejmowanych działań praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy realizować zasadę podstawowej roli wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Wspieranie rodziny, to bowiem działania nakierowane na jej wzmocnienie i rozwój.

Z uwagi na doniosłą rolę rodziny w wychowywaniu przyszłego pokolenia oraz zagrożenie wieloma problemami i patologiami, to właśnie rodzina powinna być szczególnie wspierana w wypełnianiu swoich funkcji poprzez budowanie programów profilaktycznych, informacyjnych, pomocowych i terapeutycznych, m.in. niniejszego programu.

II. REGULACJE PRAWNE

Instytucja rodziny jest regulowana przez wiele aktów prawnych zarówno w Polsce, jak i w prawie międzynarodowym. Pierwszym i podstawowym aktem prawnym w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, której art. 16 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Szczególną uwagę dotyczącą unormowań prawnych członków rodziny poświęcono w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, gdzie określono tematykę zawierania małżeństw,

stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli. Regulacje prawne dotyczące rodziny występują także w innych kodeksach: karnym, cywilnym, pracy. Nie można nie wspomnieć o prawie międzynarodowym dotyczącym rodziny. Zgodnie z art.16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka „rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa”. Oprawie do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia rodzinie pełnego rozwoju stanowi natomiast pkt. 16 pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Innym dokumentem prawnym międzynarodowym jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny, która mówi m.in. o prawie do istnienia i budowy, tj. prawie do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawie do przekazywania życia i wychowywania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawie do mieszkania pozwalającego na godziwe życie oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego. Zadania jednostek samorządu terytorialnego dotyczące sfery działań pomocy społecznej zostały zapisane w odpowiednich przepisach ustrojowych w sposób bardzo ogólny. Opracowanie programu wspierania rodziny w Podkowie Leśnej lata 2016-2018 oraz jego wdrażanie, odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. oświadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Program powstał w oparciu o obowiązujące regulacje prawne – art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Dokumentem wyznaczającym kierunki polityki społecznej w województwie mazowieckim jest Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020. W Strategii określono problemy społeczne i ich przyczyny oraz wskazano grupy społecznej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Misją strategii jest włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu dla poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza. Natomiast głównym założeniem strategii jest przechodzenie z prymatu działań o charakterze interwencyjnym na rzecz działań profilaktycznych i aktywizujących w celu zapewnienia warunków dla inkluzji społecznej i wzmacniania samodzielności osób i rodzin. W obszarze I strategii, jako istotne dla rodziny zostały obrane m.in. cele strategiczne - rozwój systemów wspierania rodziny oraz pieczy nad dzieckiem sprawowanych w środowisku lokalnym, w tym także w formie przysposobienia:

- wzrost kompetencji rodziców i opiekunów dzieci zagrożonych dysfunkcją w zakresie sprawowania funkcji rodzicielskich,
- rozwój systemu wsparcia rodziny i ochrona macierzyństwa,
- przeciwdziałania uzależnieniom poprzez rozwój działań profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem działań interdyscyplinarnych i współpracy służb i instytucji,
- zwiększenie spójności działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom od narkotyków.

Gminny program wspierania rodziny w mieście Podkowa Leśna na lata 2016-2018 wpisuje się powyższe dokumenty. Jest również spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Podkowa Leśna na lata 2007-2016. Jednym z celów strategicznych określonym w strategii jest wzmocnienie trwałości rodziny i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodzinne, utrzymanie dziecka w rodzinie, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci.

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN MIASTA PODKOWA LEŚNA – WYBRANE ELEMENTY

Podkowa Leśna jest Miastem – Ogrodem położonym 25 km na pld-zach od Warszawy. Jest to gmina miejska. W Podkowie Leśnej mieszka 3706 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały oraz i 173 na pobyt czasowy.

Tabela 1

Statystyka mieszkańców Podkowa Leśnej (zameldowanych na pobyt stały) według wieku i płci

WIEK	MĘŻCZYŹNI (liczba)	KOBIETY (liczba)	OGÓŁEM (liczba)
0-2	36	49	85
3	13	21	34
4-5	36	33	69
6	30	22	52
7	27	22	49
8-12	115	78	193
13-15	56	59	115
17-17	38	44	82
18	16	22	38
19-65	1041	0	1041
19-60	0	1057	1057
>65	318	0	318
>60	0	573	573
Ogółem	1726	1980	3706

Źródło: Referat organizacji i spraw obywatelskich Urzędu Miasta Podkowa Leśna (stan na dzień 20.X.2015 r.)

W latach 2013-2015 Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał pomocy rodzinom i osobom zgłaszającym się z poniższych powodów: ubóstwa, sieroctwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej i ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu, narkomanii.

W 2013 r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Podkowie Leśnej wpłynęły 452 wnioski o przyznanie pomocy, w 2014 r. - 460 wniosków, w 2015 r. (do dn. 31X.2015 r.) - 318 wniosków.

W 2013 r. w systemie pieczy zastępczej znajdowało się 1 dziecko z Podkowa Leśnej. W 2014 r. i w 2015 r. w tej formie wsparcia było umieszczone 2 dzieci.

Tabela 2

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Podkowie Leśnej dotyczące założenia „Niebieskiej Karty” w latach 2012-2014

Liczba założonych "Niebieskich kart" w latach:		
2012	2013	2014
5	3	3

Tabela 3

Dane Posterunku Policji w Podkowie Leśnej dotyczące interwencji w związku z przemocą w rodzinie w latach 2012-2014

Interwencje domowe	Liczba interwencji domowych w poszczególnych latach:		
	2012	2013	2014
Liczba założonych „Niebieskich Kart"	3	3	2

IV. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie miasta Podkowa Leśna. Aby jednak precyzyjnie określić adresata należy dokładnie określić pojęcie rodzina. Dla celów programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 16 pkt. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej określającą rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Nadmienić należy, że takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie natomiast każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

V. CELE PROGRAMU I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Głównym celem gminnego programu wspierania rodziny jest tworzenie warunków sprzyjających rodzinie zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz jej wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizowanie skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny.

Cele szczegółowe:

Cel 1 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.

Cel 2 Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.

Cel 3 Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących.

Cel 4 Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.

Cel 5 Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

Cel 1	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin	Czas realizacji
Zadania	1. zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki okresowe, celowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, stypendia szkolne, pomoc osobom uprawnionym do alimentów)	2016-2018

	2. finansowanie dzieciom dożywiania w szkole 3. monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia	
Zakładane rezultaty	1. podniesienie bezpieczeństwa bytowego i zdrowotnego rodziny 2. zapobieganie rozpadowi rodziny i umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej z powodów socjalno-bytowych 3. uczenie rodziców i dzieci postaw prozdrowotnych	
Realizatorzy	Ośrodek Pomocy Społecznej, przychodnie medyczne, placówki oświatowe	

Cel 2	Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym	Czas realizacji
Zadania	1. wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną a w razie konieczności przydzielenie rodzinie asystenta rodziny 2. podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym 3. organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia 4. umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego: psycholog, logopeda, prawnik	2016-2018
Zakładane rezultaty	1. podniesienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców 2. wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny 3. podniesienie możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży 4. promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży	
Realizatorzy	Ośrodek Pomocy Społecznej, parafia, placówki oświatowe, CKiIO, Urząd Miasta, placówki oświatowe	

Cel 3	Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących	Czas realizacji
Zadania	1. współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną 2. pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami 3. pomoc rodzinom dotkniętym przemocą 4. zapewnienie wsparcia przez asystenta rodziny 5. tworzenie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym	2016-2018
Zakładane rezultaty	1. zmiana postaw w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi 2. zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców 3. wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi i przyjmowanie pozytywnej postawy społecznej i obywatelskiej przez dzieci i młodzież 4. współpraca między osobami pracującymi na rzecz rodziny	

	5. ukierunkowanie pomocy na rzeczywiste problemy i potrzeby	
Realizatorzy	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Posterunek Policji, przychodnie medyczne, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	

Cel 4	Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych	Czas realizacji
Zadania	1. zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej 2. prowadzenie monitoringu dzieci w rodzinach dotkniętych sytuacją kryzysową	2016-2018
Zakładane rezultaty	1. zmiana postaw i zachowań członków rodzin dysfunkcyjnych 2. wszechstronna i systemowa pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych	
Realizatorzy	Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, placówki oświatowe	

Cel 5	Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom	Czas realizacji
Zadania	1. podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomagających rodzinie poprzez udział w szkoleniach	2016-2018
Zakładane rezultaty	1. podniesienie profesjonalizmu osób niosących pomoc rodzinie 2. podniesienie kompetencji i skuteczności podejmowanych działań pomocowych	
Realizatorzy	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	

Gminny program wspierania rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z Podkowy Leśnej. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności. Wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać. Zadania wynikające z niniejszego programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodziny.

VI. MONITORING

W ramach ewaluacji programu prowadzony będzie monitoring. Głównymi obszarami monitorowania programu będą wyznaczone zadania.

Monitoring realizacji programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy,
- ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację,
- stan zaawansowania prowadzonych działań,
- ocenę stopnia zadowolenia członków rodzin z oferowanej pomocy,
- zebranie informacji, które dostarczą podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań wynikających z gminnego programu wspierania rodziny w mieście Podkowa Leśna na lata 2016-2018 będą środki finansowe z budżetu miasta (znajdujące się w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej), środki pochodzące z zezwoleń na

sprzedaż alkoholu, środki na realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, środki pozyskiwane z innych źródeł, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań programu.

VIII. ZAKOŃCZENIE

Gminny program wspierania rodziny w mieście Podkowa Leśna na lata 2016-2018 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

*Przewodniczący Rady Miasta
Podkowa Leśna
/-/
Grzegorz Smoliński*